

Γλωσσολογία και Διδακτική: Η Γραμματική στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας

Αγγελική Τσόκογλου & Μιχάλης Γεωργιαφέντης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

angtsok@gs.uoa.gr & michgeo@enl.uoa.gr

DaF in 1000 Facetten

Deutschunterricht als Brücke zwischen
kultureller Vielfalt und Mehrsprachigkeit

24 Νοεμβρίου 2018

Εισαγωγή

Τη σχολική πραγματικότητα χαρακτηρίζουν:

- πολυπολιτισμικές τάξεις, πολύγλωσσοι μαθητές
- αυξημένες εκπαιδευτικές απαιτήσεις, κυρίως στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος.

Για την αντιμετώπιση τους αναγκαίες κρίνονται:

- μέθοδοι και μοντέλα διδασκαλίας (π.χ. διαπολιτισμική προσέγγιση)
- επιλογή γλωσσολογικών θεωριών που επιτρέπουν κοινή περιγραφή των διδασκόμενων γλωσσών.

Εισαγωγή

Στα σχολικά εγχειρίδια της μητρικής και των ξένων γλωσσών παρατηρούμε ότι:

α) οι περιγραφές δεν στηρίζονται πάντοτε σε θεωρητικά τεκμηριωμένες αναλύσεις

β) παρά την αναμενόμενη ομοιομορφία, εμφανίζεται σημαντική διαφοροποίηση στην περιγραφή του γλωσσικού συστήματος των επιμέρους γλωσσών.

Εισαγωγή

- Δεν ασχολούμαστε με την ανάπτυξη ενός μεθοδολογικού μοντέλου διδασκαλίας για το γλωσσικό μάθημα.
- Επικεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας στη διδασκαλία της Γλώσσας, νοούμενης ως γλωσσικού συστήματος, με κύρια έμφαση στην επιλογή της γλωσσολογικής θεωρίας για την περιγραφή των επιμέρους γλωσσών.

Εισαγωγή

- Συμβολή της Θεωρητικής Γλωσσολογίας στη διδασκαλία της Γραμματικής στο σχολείο
- Στόχοι:
  - α) εξασφάλιση της περιγραφικής επάρκειας του γλωσσικού συστήματος
  - β) αντιμετώπιση του γλωσσικού μαθήματος (μητρικής και δεύτερης/ξένης γλώσσας) ως ενός ενιαίου αντικειμένου διδασκαλίας

Εισαγωγή

Γενετική Γραμματική

- Καθολικές αρχές που διέπουν όλες τις φυσικές γλώσσες – ενιαία δομικά σχήματα και κοινές περιγραφές
- Παράμετροι που διαφοροποιούν τις γλώσσες τονίζοντας τα ειδικά χαρακτηριστικά των επιμέρους γλωσσών

Εισαγωγή

- Σύνδεση των γλωσσικών μαθημάτων
- Αξιοποίηση των πορισμάτων και ενσωμάτωση βασικών αρχών και εννοιών της Γενετικής Γραμματικής στη διδασκαλία της Γραμματικής στο σχολείο
- Ανάπτυξη γραμματισμού και πολυγλωσσίας
- Αντιμετώπιση του γλωσσικού μαθήματος ως ένα μάθημα με κοινά χαρακτηριστικά.

Εισαγωγή

- Επισκόπηση στα εγχειρίδια της **Αγγλικής** και της **Γερμανικής** γλώσσας, με μικρή αναφορά στην **Ελληνική**
- Γραμματικά φαινόμενα:
  - α) παράλειψη αντωνυμικού υποκειμένου
  - β) περιγραφή προτασικής δομής
  - γ) σχηματισμός ερωτηματικών προτάσεων

Γραμματική – Νέα Ελληνική

- Δυνατότητα παράλειψης αντωνυμικού υποκειμένου και εμφατική του χρήση

Γραμματική Ε' και ΣΤ' Δημοτικού, σελ. 115

Συνήθως, η ονομαστική της προσωπικής αντωνυμίας δε χρησιμοποιείται.

(Εγώ) τρώω μακαρόνια.
(Εσύ) τρως μακαρόνια.
(Αυτές) τρώει μακαρόνια.

(Εμείς) τρώμε μακαρόνια.
(Εσείς) τρώτε μακαρόνια.
(Αυτοί) τρώνε μακαρόνια.

Καταλαβαίνουμε το πρόσωπο από τις καταλήξεις του ρήματος, άρα είναι περιττό να χρησιμοποιήσουμε και την προσωπική αντωνυμία. Την προσωπική αντωνυμία σε ονομαστική, λοιπόν, τη χρησιμοποιούμε μόνο για να τονίσουμε ποιος έκανε την πράξη που δηλώνει το ρήμα:

- **Εγώ** έφαγα τα μακαρόνια, όχι η Μαρία.
- Πέτρο, **εσύ** πρέπει να ξεκαθαρίσεις τι θα κάνεις από εδώ και πέρα και όχι οι γονείς σου.

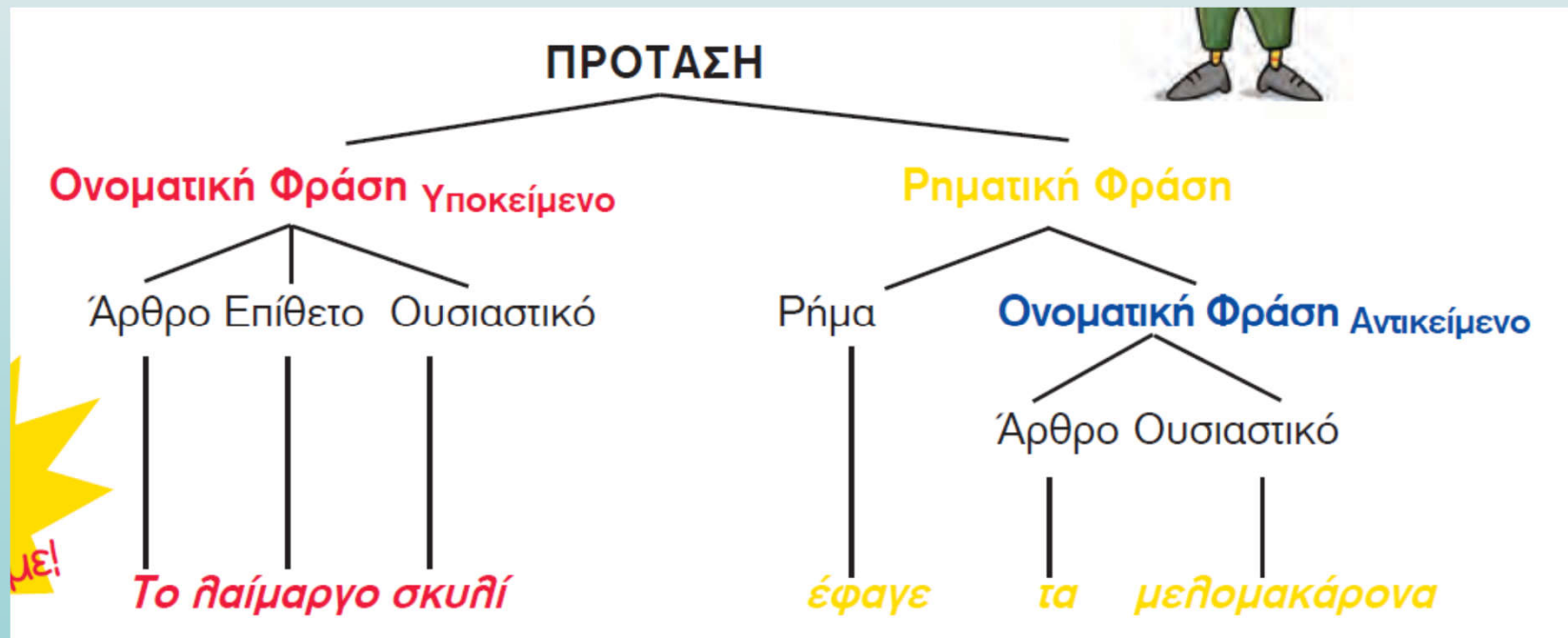
Γραμματική – **Νέα Ελληνική**

- Ελεύθερη σειρά των όρων: οποιαδήποτε διάταξη των κύριων όρων, Υποκείμενο, Ρήμα, Αντικείμενο, είναι αποδεκτή.
- Δομή της πρότασης: η πρόταση χωρίζεται σε ΟΦ και ΡΦ, σύμφωνα με τα εγχειρίδια και τη Γραμματική του Δημοτικού και του Γυμνασίου.

Γραμματική – Νέα Ελληνική

Δομή της πρότασης

Γραμματική Ε' και ΣΤ' Δημοτικού

Οι πρώτες μου γνώσεις για τα μέρη της πρότασης

Ας θυμηθούμε ορισμένα πράγματα που ήδη έχουμε μάθει στις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού σχολείου:

- ▶ Σε κάθε κείμενο, άρα και σε αυτά που διαβάσαμε προηγουμένως, κύριο συστατικό-βασική μονάδα αποτελεί η πρόταση.
- ▶ Κάθε πρόταση αποτελείται από δύο βασικά μέρη. Στο ένα μέρος κεντρική λέξη είναι το ουσιαστικό, ενώ στο άλλο μέρος το ρήμα. Το ένα μέρος, λοιπόν, θα το αναφέρουμε από εδώ κι εμπρός ως **ονοματική φράση**, ενώ το άλλο ως **ρηματική φράση**.

Διαβάζω και γράφω

1. Χωρίστε τις προτάσεις που ακολουθούν στις ονοματικές και τις ρηματικές τους φράσεις (ΟΦ, ΡΦ), όπως στο παράδειγμα:

Το ένα στα δέκα Ελληνόπουλα

ΟΦ

είναι παχύσαρκο

ΡΦ

Διαπιστώνω ότι:

- ▶ Η **ρηματική φράση** είναι ο συνδυασμός του ρήματος με τα συμπληρώματα και τους προσδιορισμούς του.
- ▶ Μια ονοματική φράση μπορεί να είναι μέρος μιας ρηματικής φράσης:

Το Υπουργείο Υγείας

ΟΦ

συνέταξε

διατροφικές οδηγίες

ΟΦ

ΡΦ

Η Γραμματική στο ξενόγλωσσο μάθημα

- Διδασκαλία όλων των επιπέδων ανάλυσης της γλώσσας, χωρίς σαφή διάκριση μεταξύ τους
- Διδασκαλία των γλωσσών σε επίπεδο λέξης, πρότασης και κειμένου
- Περιγραφή μη συστηματική, αποσπασματική, μη αποτελεσματική
- Σύγχυση στην ορολογία, μη διάκριση ανάμεσα στη μορφή και τη λειτουργία

Γραμματική – Αγγλική

Δεν υπάρχει αναφορά στην υποχρεωτική παρουσία αντωνυμικών στοιχείων σε θέση υποκειμένου.

Η Αγγλική είναι γλώσσα στην οποία η εμφάνιση αντωνυμιών σε θέση υποκειμένου είναι υποχρεωτική (**–pro-drop** γλώσσα).

- He is eating the cake. / *Is eating the cake.
- It is raining at the moment. / *Is raining at the moment.

Παραδείγματα

- In this sentence it is clear that I refer to... / *In this sentence **is** clear that I refer to...
- If we substitute one phoneme for another, it will result in... / *If we substitute one phoneme for another, **will** result in...
- If 'German' refers to the language, it is an epithet. / *If 'German' refers to the language, **is** an epithet.
- ...because it makes it more specific. / *...because **makes** it more specific.
- In the end, a verb is produced. / *In the end, **it** is produced **a verb**.

Αδυναμία παράλειψης υποκειμένου – Αγγλική

Δ' Δημοτικού,
My Grammar
Corner, σελ. 150

1.1. Η φράση **There is - There are**

	Affirmative		Negative		Interrogative
	Long form	Short form	Long form	Short form	
Singular	There is	There's	There is not	There isn't	Is there?
Plural	There are	There're	There are not	There aren't	Are there?

Η φράση **there is-there are** χρησιμοποιείται για να μιλήσουμε για το **τι υπάρχει κάπου**. Το **there is** είναι ενικός αριθμός και το **there are** είναι πληθυντικός αριθμός.
e.g. **There is** a board in my classroom. **There are** twelve desks in my classroom. **Is there** a poster on your classroom wall? **Are there** maps on your classroom walls? **There isn't** a football field in my school. **There aren't** pictures on my classroom walls.

Α' Γυμνασίου,
Αρχάριοι, σελ. 20

2 Look at the example sentences and complete the Grammar table.

- There's a library.
- There are two cinemas.
- There are some night clubs in Plaka.
- There isn't a bookshop.
- There aren't any kiosks.
- Is there a park? Yes, there is.
- Are there any hotels? No, there aren't.

We use **There is / are** to say that something exists.

Match:

There's/There isn't/Is there	.....	a. + plural nouns
There are/There aren't/Are there	.....	b. + singular nouns

How do we form questions and negatives?

Αδυναμία παράλειψης υποκειμένου – Αγγλική

Α' Γυμνασίου, Αρχάριοι,
Grammar Appendix,
σελ. 146

THERE IS / THERE ARE - USE

- We use *there is / there are* to
  - say that something exists or doesn't exist
  - ask if something exists

e.g. There is an internet café.
There aren't any cinemas.
Is there a TV in your room?

Α' Γυμνασίου,
Προχωρημένοι,
Grammar
Appendix,
σελ. 160

THERE IS / THERE ARE - FORM

Statements	Questions	Negatives	Short Answers
There is a(n) ...	Is there a(n) ...?	There isn't a(n) ...	Yes, there is.
There are (some / two) ...?	Are there (any / two) ...?	There aren't (any/two) ...	No, there isn't .

THERE IS / THERE ARE - USE

- We use *there is / there are* to
  - say that something exists or doesn't exist at a specific place
  - ask if something exists at a specific place

e.g. There is an internet café.
There aren't any cinemas.
Is there a TV in your room?

Γραμματική – Αγγλική

Δεν υπάρχει αναφορά στη δομή της πρότασης

- ούτε ως ΟΦ / ΡΦ (ΟΣ / ΡΣ)
- ούτε ως ΥΡΑ
- ούτε ως θέσεις (1, 2, 3), πρβλ. εγχειρίδια Γερμανικής Γυμνασίου.

Δομή πρότασης – Αγγλική

ΣΤ' Δημοτικού, σελ. 155
(Appendix III, Grammar File)

UNIT 7

Present Perfect Simple

FORM

	subject	auxiliary verb	main verb	
+	I / You / We / They	have	played	football.
	He / She	has	visited	Rome.
-	I / You / We / They	haven't	won	the 200 m. race.
	He / She	hasn't	seen	ET.
?	Have	you / we / they	finished?	
	Has	he / she	done	it?

ΣΤ' Δημοτικού, σελ. 148 (Appendix III, Grammar File)

Present Continuous

FORM

+	I am	speaking	to you.
	You are	reading	this.
-	She is	not	staying in London.
	We are		playing football.
?	Is he	watching	TV?
	Are they	waiting	for John?

ΣΤ' Δημοτικού, σελ. 151 (Appendix III, Grammar File)

Past Continuous

FORM

+	I / he / she	was	watching	TV.
	You	were	working	hard.
-	I / he / she	was	not	helping Mary.
	We	were		joking.
?	Was	he / she	studying	Maths?
	Were	you / they	playing	football?

Δομή πρότασης – επιρρήματα

Ε' Δημοτικού, σελ. 154 (Appendix, Discover Grammar)

Adverbs of frequency

always - usually - often - sometimes - rarely/seldom - never

We can use adverbs of frequency with the Simple Present to show how often an action happens. These words are often with the verb **in the middle of the sentence.**

e.g. He's **always** late.

They **sometimes** go to the opera. / I **rarely** eat chinese food. / We **usually** play basketball at school.

Be careful!

The adverbs of frequency come **before the main verbs** **but** after the verb to be.

e.g. We usually have milk for breakfast. / We are never late for school.

If there are two verbs they come between them.

e.g. It doesn't **usually** rain here. / Does she **often** go to school by bus?

“in the middle of the sentence”, “before the main verbs”,
“if there are two verbs they come between them”

Verb syntax

Γ' Γυμνασίου, σελ. 65

Grammar rules

In pairs, choose a group of verbs on the right to complete the rules:

- a) Verbs like: ..... take **'to' + verb**.
- b) Verbs like: ..... take an **object**.
- c) Verbs like: ..... take an **object + 'to'**.
- d) Verbs like: ..... take an **object + object**.
- e) Verbs like: ..... **do not** take an **object** or **'to'**.

give - show - tell
enjoy - own - build
happen - cry - fall
remind - allow - advise
try - seem - agree

Ερωτηματικές προτάσεις

Δ' Δημοτικού, σελ. 127

Self-Assessment test

1 Write questions. Use the **question words/phrases** in the box:

What?

How often?

Where?

How much?

How many?

✓ .....do you go to the cinema?

✓ .....brothers and sisters have you got?

✓ .....are you doing now?

✓ .....sugar do you take in your milk?

✓ .....does the caretta caretta live?

Points: / 10

“wh = question word/phrase”

Ερωτηματικές προτάσεις

Δ' Δημοτικού, σελ. 152 (Appendix II – My Grammar Corner)

6.2 Ερωτήσεις στον Present Simple

Όταν φτιάχνουμε ερωτήσεις στον present simple, χρησιμοποιούμε τις λέξεις **do** και **does**. Το **does** χρησιμοποιείται για το τρίτο ενικό πρόσωπο (he, she, it) και το **do** για όλα τα υπόλοιπα πρόσωπα (I, you, we, you, they). Βάζουμε τις λέξεις αυτές μπροστά από το πρόσωπο για το οποίο ρωτάμε και μετά από το πρόσωπο βάζουμε το ρήμα απλό (χωρίς δηλαδή καμία κατάληξη)

e.g. How often **do** you **brush** your teeth? I brush my teeth three times a day.
Where **does** the caretta caretta **nest**? It **nests** in Greece.

«λέξεις do και does»

Ερωτηματικές προτάσεις

Α' Γυμνασίου Αρχάριοι, σελ. 148

Lesson 3

WH- QUESTIONS

Who do you meet every morning?

Who cooks at home?

Which is your favourite colour?

Where do you live?

What time do you get up?

When is your birthday?

What is your telephone number?

How do you go to school?

How many thimbles have you got?

How often do you play football?

My friend, John.

My grandma.

Green.

In London.

At 7:00.

On 4th January.

210 - 3939202.

By bus.

About 100.

Twice a week.

REMEMBER to use the **question form** after **Wh-words** **EXCEPT** when you are asking about the subject!

e.g. **Who** do you meet every morning? I meet **my friend**, John.
Who cooks at home? **My grandma** cooks every day.

“do = question form”

Πίνακας με χωρισμό θέσεων ερωτηματικής πρότασης

ΣΤ' Δημοτικού, σελ. 148 (Appendix III – Grammar File)

Wh... questions / How... questions with Simple Present

EXAMPLES

What	do you / they	have	for breakfast?	
What time		go	to school?	
Where		spend	holidays?	
When		come home	from school?	
Who		does he / she / it	play	tennis with?
How often		meet	friends?	

Γραμματική – Γερμανική

Αδυναμία παράλειψης αντωνυμικού υποκειμένου

Παράδειγμα 1, Β' Γυμνασίου, Βιβλίο Μαθητή, σελ. 28

Ferien - Ziele

Wohin fahren die meisten Deutschen in den Ferien? Sie fahren in den Süden, weil dort sicher die Sonne scheint. In Deutschland ist das Wetter auch im Sommer manchmal schlecht.

Es regnet und es ist kalt. Deshalb fahren viele Deutsche mit dem Auto in die wärmeren Länder im Süden von Deutschland: nach Frankreich und Italien.

Viele Familien fliegen auch mit dem Flugzeug nach Griechenland, nach Spanien, nach Portugal oder in die Türkei. Sie wohnen in einem Hotel, in einem Ferienappartement, in einer Jugendherberge oder sie zelten auf einem Campingplatz.

Einige haben auch ein Ferienhaus. Und in den warmen Ländern liegen sie dann in der Sonne oder schwimmen im Meer! Auf ihre Postkarten schreiben sie: "Viele Grüße aus dem sonnigen Süden. Das Wetter hier ist super!"

Γραμματική – Γερμανική

Αδυναμία παράλειψης αντωνυμικού υποκειμένου

Παράδειγμα 2, Γ' Γυμνασίου, Βιβλίο Μαθητή, σελ. 28 και 80

Es gibt den **n** ersten Dieselmotor.
Es gibt auch alte Flugzeuge.

Υπάρχει ο πρώτος κινητήρας ντίζελ.
Υπάρχ**ουν** και παλιά αεροπλάνα.

Η έκφραση **es gibt** δεν αλλάζει, είτε μιλάμε για ..... είτε για .....
..... πράγματα και συντάσσεται με (πτώση) .....

6

6. Verbaler Ausdruck mit Akkusativ (έκφραση που συντάσσεται με αιτιατική)

Im Deutschen Museum gibt es **den** ersten Dieselmotor.

Es gibt auch alte Flugzeuge.

Συμπεράσματα: δυνατότητα παράλειψης αντωνυμικού υποκειμένου

Σημαντική έλλειψη κατηγοριοποίησης των γλωσσών με βάση τη δυνατότητα παράλειψης του αντωνυμικού υποκειμένου

Ελληνική: +pro-drop

Αγγλική και Γερμανική: –pro-drop

Η απουσία διδασκαλίας της θεμελιώδους αυτής παραμετρικής διαφοράς θα δημιουργήσει δυσκολίες στη μαθησιακή διαδικασία των γλωσσών.

Γραμματική – Γερμανική

Δομή της πρότασης

Τοπολογικό μοντέλο (Topologisches Modell)

Πρόσθιο πεδίο – [παρεμφατικό ρ.– Μεσαίο πεδίο – απαρεμφατικό ρ.] – Οπίσθιο πεδίο
Vorfeld - [linke Klammer - Mittelfeld - rechte klammer] - Nachfeld

- σταθερές θέσεις για το παρεμφατικό και το απαρεμφατικό μέρος του ρηματικού συμπλέγματος στους αναλυτικούς χρόνους (ρηματικό πλαίσιο ή προτασική αγκύλη (*Satzklammer*))

Γραμματική – Γερμανική

- Πρόσθιο πεδίο: αφορά μία θέση πριν από το παρεμφατικό ρήμα που καταλαμβάνεται από ένα συστατικό.
- Μεσαίο πεδίο: τοποθετείται ανάμεσα στα ρηματικά στοιχεία, πραγματώνονται όλα τα υπόλοιπα συστατικά (πλην ενός).
- Οπίσθιο πεδίο: τοποθετείται μετά το απαρεμφατικό ρήμα, η κατάληψή του είναι προαιρετική.

Α' Γυμνασίου

Παράδειγμα 3 - κεφάλαιο 1

12. W-Fragen (ερωτήσεις μερικής άγνοιας)

Wie	heißt	du?	-	Ich	heiße	Ali.
Wie alt	bist	du?	-	Ich	bin	vierzehn Jahre alt.
Wo	wohnst	du?	-	Ich	wohne	in Berlin.
Woher	kommst	du?	-	Ich	komme	aus der Türkei.

Ergänze!

Στις ερωτήσεις και στις απαντήσεις τους το ρήμα βρίσκεται στη _____ θέση. Οι ερωτήσεις αυτές λέγονται "μερικής άγνοιας".

13. Ja / Nein - Fragen (ερωτήσεις ολικής άγνοιας)

Heißt	du	Carmen?	-	Ja,	ich	heiße	Carmen.
Kommst	du	aus Spanien?	-	Ja,	ich	komme	aus Spanien.
Wohnst	du	in Berlin?	-	Nein,	ich	wohne	in Barcelona.
Bist	du	vierzehn Jahre alt?	-	Nein,	ich	bin	fünfzehn Jahre alt.

Ergänze!

Όταν οι ερωτήσεις ξεκινούν με _____, η απάντηση είναι Ja ή Nein! Οι ερωτήσεις αυτές χαρακτηρίζονται "ολικής άγνοιας".

AB: 8., 9., 10., 11., 12.

Α' Γυμνασίου

Παράδειγμα 4 – κεφάλαιο 2

9. Der Hauptsatz (η κύρια πρόταση)

Ergänze!

Το ρήμα στην κύρια πρόταση βρίσκεται πάντα στη _____ θέση.

Το und συνδέει δύο κύριες προτάσεις. Όταν το υποκείμενο και στις δύο προτάσεις είναι το ίδιο, δε χρειάζεται να το επαναλάβουμε.

Α΄ Γυμνασίου

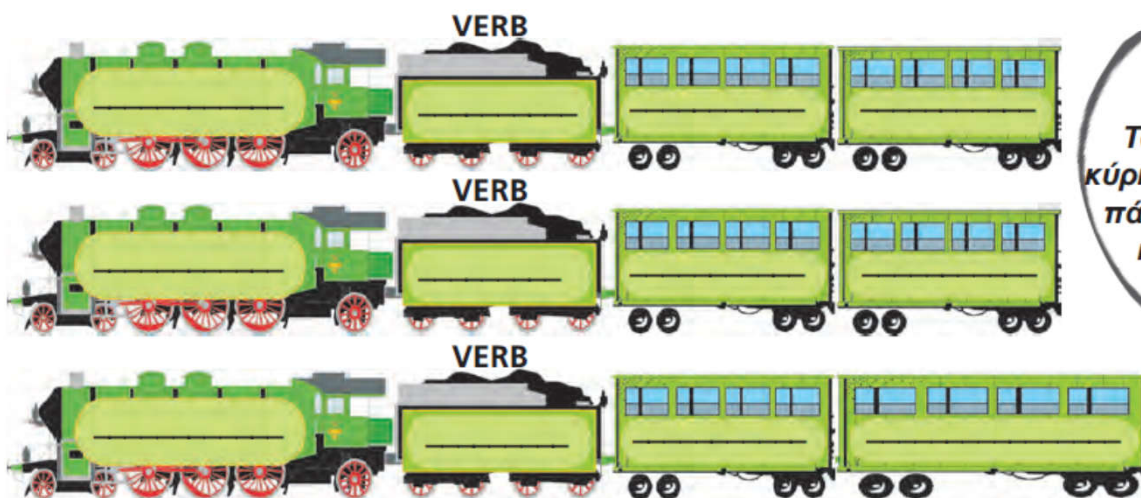
Παράδειγμα 5 – κεφάλαιο 5

a. Was ist richtig? Was ist falsch? Kreuze an!

1. Am Montag hat Carmen Sport.
2. Am Montag hat Carmen in der dritten Stunde Deutsch.
3. Mathe findet Andreas gut.
4. Andreas findet die Mathelehrerin altmodisch.
5. In Mathe, Sport und Latein ist Andreas gut.
6. Andreas und Carmen haben morgen keine Schule.

r	f
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

b. Να μεταφέρεις τώρα τις προτάσεις με τις σωστές πληροφορίες στα παρακάτω βαγόνια.

Τι διαπιστώνεις;
Το υποκείμενο στην
κύρια πρόταση βρίσκεται
πάντα στην _____
ή στην _____
θέση!

Α' Γυμνασίου

Παράδειγμα 6 – παράρτημα

Der Satz

1. W-Fragen und Antworten (Ερωτήσεις μερικής άγνοιας και απαντήσεις)

1. Position

2. Position

Wie

heiβ	t
------	---

 du?

Wo

woh n	st
-------	----

 du?

1. Position

2. Position

Ich

heiβ	e
------	---

 Andreas.

Ich

wohn	e
------	---

 in Berlin.

2. Ja / Nein Fragen und Antworten (Ερωτήσεις ολικής άγνοιας και απαντήσεις)

1. Position

2. Position

Wohn	st
------	----

 du in Berlin?

Komm	st
------	----

 du aus Spanien?

1. Position

2. Position

Ja, ich

wohn	e
------	---

 in Berlin.

Nein, ich

k omm	e
-------	---

 aus Deutschland.

3. Der Hauptsatz (Η κύρια πρόταση)

2. Position

Das **ist** meine Mutter.
Sie **kommt** aus Österreich.

4. Verbindung von zwei Hauptsätzen mit „und“ (Σύνδεση δύο κύριων προτάσεων με „und“)

2. Position

2. Position

Mein Vater **kommt** aus Griechenland und er **arbeitet** bei BMW.
Mein Vater **kommt** aus Griechenland und **arbeitet** bei BMW.

Β' Γυμνασίου

Παράδειγμα 7 – κεφάλαιο 6

8. Die Modalverben: können, müssen, dürfen

Ich **muss** heute lange **arbeiten** .

Wir **dürf** en erst nach der 6. Stunde **gehen** .

Können wir zusammen
nach Hause gehen?
müsst ihr länger in
Schule bleiben?

Was ist richtig? Kreuze an!

1. Σε ποια θέση στην πρόταση βρίσκεται το Modalverb;
α) στην 1η θέση   β) στη 2η θέση   γ) στο τέλος της πρότασης.
2. Σε ποια θέση βρίσκεται το δεύτερο ρήμα;
α) στην 1η θέση   β) στη 2η θέση   γ) στο τέλος της πρότασης.
3. Ποιο ρήμα κλίνεται στην πρόταση;
α) το Modalverb   β) το ρήμα στο τέλος της πρότασης   γ) και τα δύο ρήματα.

Β' Γυμνασίου

Παράδειγμα 8 – κεφάλαιο 8

19. Trennbare Verben (χωριζόμενα ρήματα): **Ergänze!**

Στα γερμανικά υπάρχουν ρήματα που ονομάζονται χωριζόμενα ρήματα. Σχηματίζονται από το ρήμα και το πρόθεμα. Το ρήμα βρίσκεται στην _____ θέση και το πρόθεμα στο _____ της πρότασης.

Obst **kauf** e ich hier in Spanien **ein** .
Ich **will** Schokolade **mit** **nehm** en .

Όταν στην πρόταση υπάρχουν Modalverb και χωριζόμενο ρήμα η σύνταξη είναι όπως και με τα άλλα ρήματα. Κλίνεται μόνο το _____ και βρίσκεται στη _____ θέση. Το _____ είναι άκλιτο στο _____ της πρότασης.

AP: 15, 16, 17

Β' Γυμνασίου

Παράδειγμα 9 κεφάλαιο 7

22. Η Carmen θα επιστρέψει σύντομα στην Ισπανία. Η οικογένεια Αλεξίου σκέφτεται τι αναμνηστικά δώρα να της δώσει. Βρίσκοντας τη σωστή λύση μπορείς να «σχηματίσεις» μια λέξη και να βρεις ένα από τα δώρα.

1. Warum geht Carmen in den Jugendclub?
G) Weil sie einen Film sehen will.
A) Weil sie die Band hören will.
H) Weil sie dort Käse kaufen will.
2. Warum geht Carmen mit den Freunden zum Wasserklaps?
I) Weil sie gern Skateboard fährt.
T) Weil sie gern Basketball spielt.
V) Weil sie gern kocht.
3. Warum macht Carmen nicht alle Fächer in der Schule in Deutschland?
C) Weil sie keine Lust hat.
D) Weil sie das nicht darf.
B) Weil sie nicht so gut Deutsch spricht.
4. Warum kauft Carmen Schokolade?
R) Weil es in Spanien keine Schokolade gibt.
U) Weil Schokolade in Deutschland besser schmeckt.
S) Weil sie Diät macht.
5. Warum zeigt Maria-Christine Carmen das Fotoalbum?
M) Weil Carmen Fotos von Familie Alexiou sehen möchte.
N) Weil Carmen besser Deutsch lernen möchte.
O) Weil Carmen Pink gut findet.

Lösung: _____

		
Frage:	Warum?	_____
Antwort:	_____	_____

Στις απαντήσεις με „weil“
το ρήμα που κλίνεται βρίσκεται
στη _____ θέση!

Γ' Γυμνασίου

Παράδειγμα 10 – κεφάλαιο 1

Andreas **macht** Fotos. (παρόν)
Andreas **hat** wie immer Fotos **gemacht**. (παρελθόν)

Αυτός ο χρόνος του παρελθόντος λέγεται Perfekt. Ο σχηματισμός γίνεται με το Hilfsverb (βοηθητικό ρήμα) ..... που κλίνεται και το Partizip Perfekt (μετοχή παρακειμένου) που δεν κλίνεται και σχηματίζεται όπως το 3ο πρόσωπο του ενεστώτα με το πρόθεμα ___-.

Was ist richtig? Kreuze an!

1. Σε ποια θέση βρίσκεται το Hilfsverb;
α. στη 2η θέση   β. στο τέλος της πρότασης
2. Σε ποια θέση βρίσκεται το Partizip Perfekt;
α. στη 2η θέση   β. στο τέλος της πρότασης

Γ' Γυμνασίου

Παράδειγμα 11 – κεφάλαιο 1

b. Perfekt (ομαλά ρήματα)

haben (κλίνεται) + Partizip Perfekt

Präsens		Perfekt
Andreas macht gern Fotos.	➔	Andreas hat auf Paros Fotos gemacht .
Sie füttern die Tiere.	➔	Sie haben die Tiere gefüttert .

Παράδειγμα 12 – κεφάλαιο 1

2. Syntax: Der Satz im Perfekt

1.	2. Hilfsverb (βοηθητικό ρήμα)	3.	4.	Partizip Perfekt
Wir	haben	gestern Abend	am Strand	gezeltet.
Am Strand	habe	ich	Gitarre	gespielt.

Der Satz

1. a. Der Hauptsatz im Perfekt (η κύρια πρόταση σε χρόνο Perfekt)

1. Position	2. Position	3. Position		Endposition
Wir	haben	gestern	am Strand	gezeltet.
Am Strand	habe	ich	ein Buch	gelesen.
Am Wochenende	sind	wir	nach München	gefahren.

b. Der Nebensatz im Perfekt (η δευτερεύουσα πρόταση σε χρόνο Perfekt)

			Endposition
Er konnte nicht kommen, weil	er	Hausaufgaben gemacht	hat.

3. Der Hauptsatz im Konjunktiv (η κύρια πρόταση σε χρόνο Konjunktiv)

1. Position	2. Position	3. Position		Endposition
Ich	würde	Sie	gern	einladen.
Morgen	würden	wir	gern	kommen.

4. Nebensätze mit „dass“ (δευτερεύουσες πρότασεις με „dass“)

Andreas hat gesagt,	dass	er	keine Zeit	hatte.
Andreas schreibt,	dass	er	die Sendung verpasst	hat.
Andreas erzählt,	dass	er	nicht ausgehen	durfte.

Παράδειγμα 13

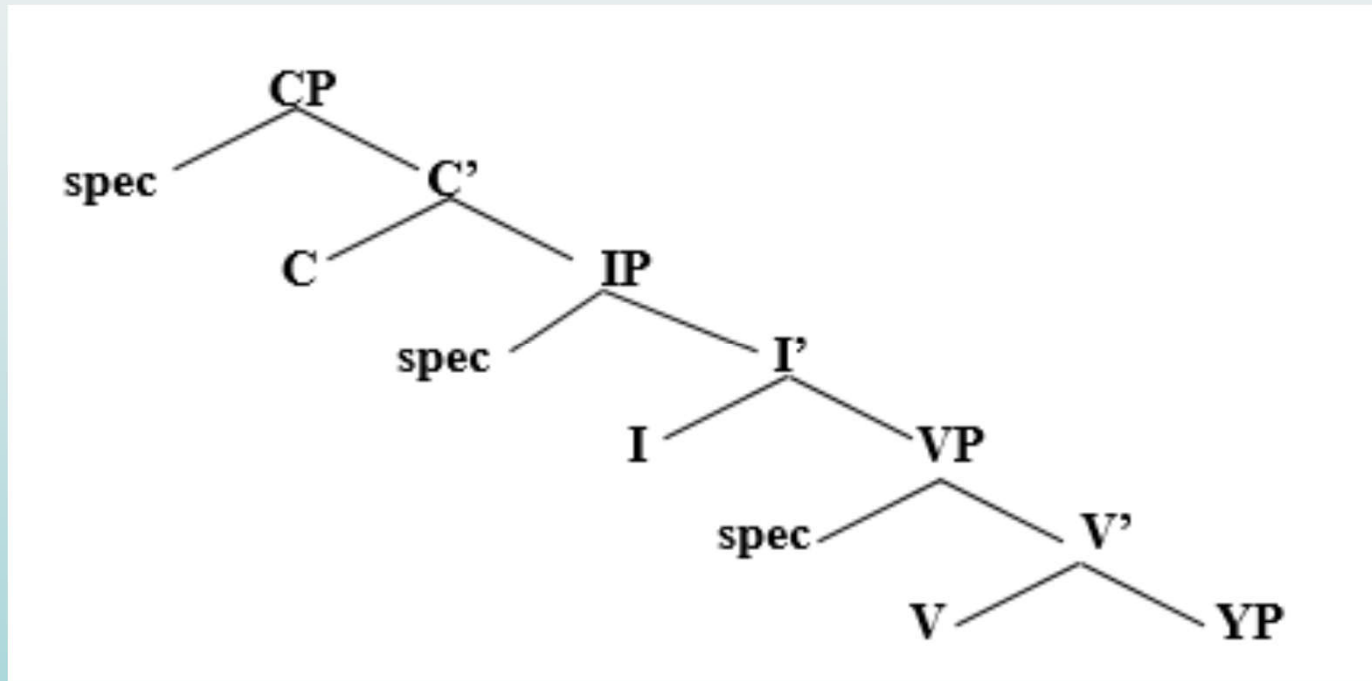
παράρτημα

Συμπεράσματα (ενδιάμεσα)

Οι περιγραφές που παρουσιάσαμε για την προτασική δομή –πέραν των ενδογλωσσικών προβλημάτων που εντοπίζουμε– αποκλίνουν αφενός μεταξύ των δύο διδασκομένων **ξένων γλωσσών** και αφετέρου ως προς την περιγραφή της **μητρικής γλώσσας**.

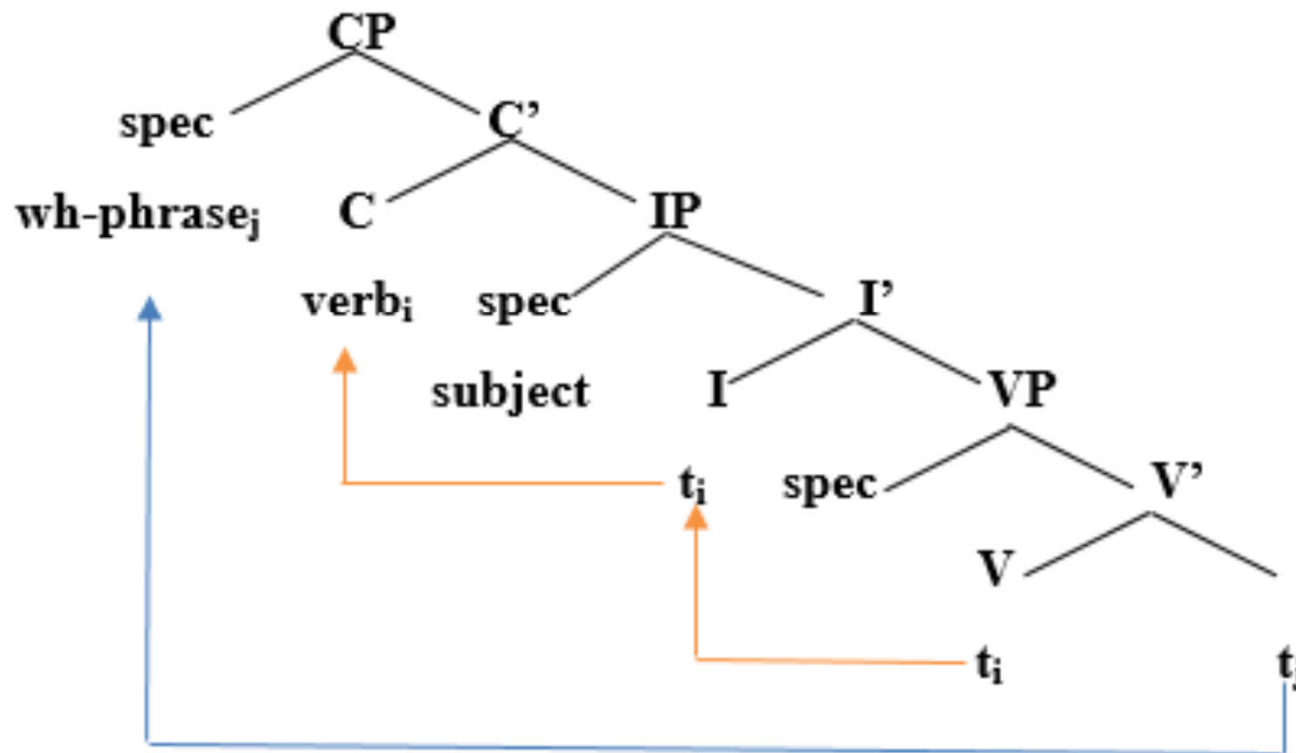
Γενετική Γραμματική – Προτασική δομή

Καθολικό δομικό σχήμα για την περιγραφή/ανάλυση και παραγωγή της πρότασης

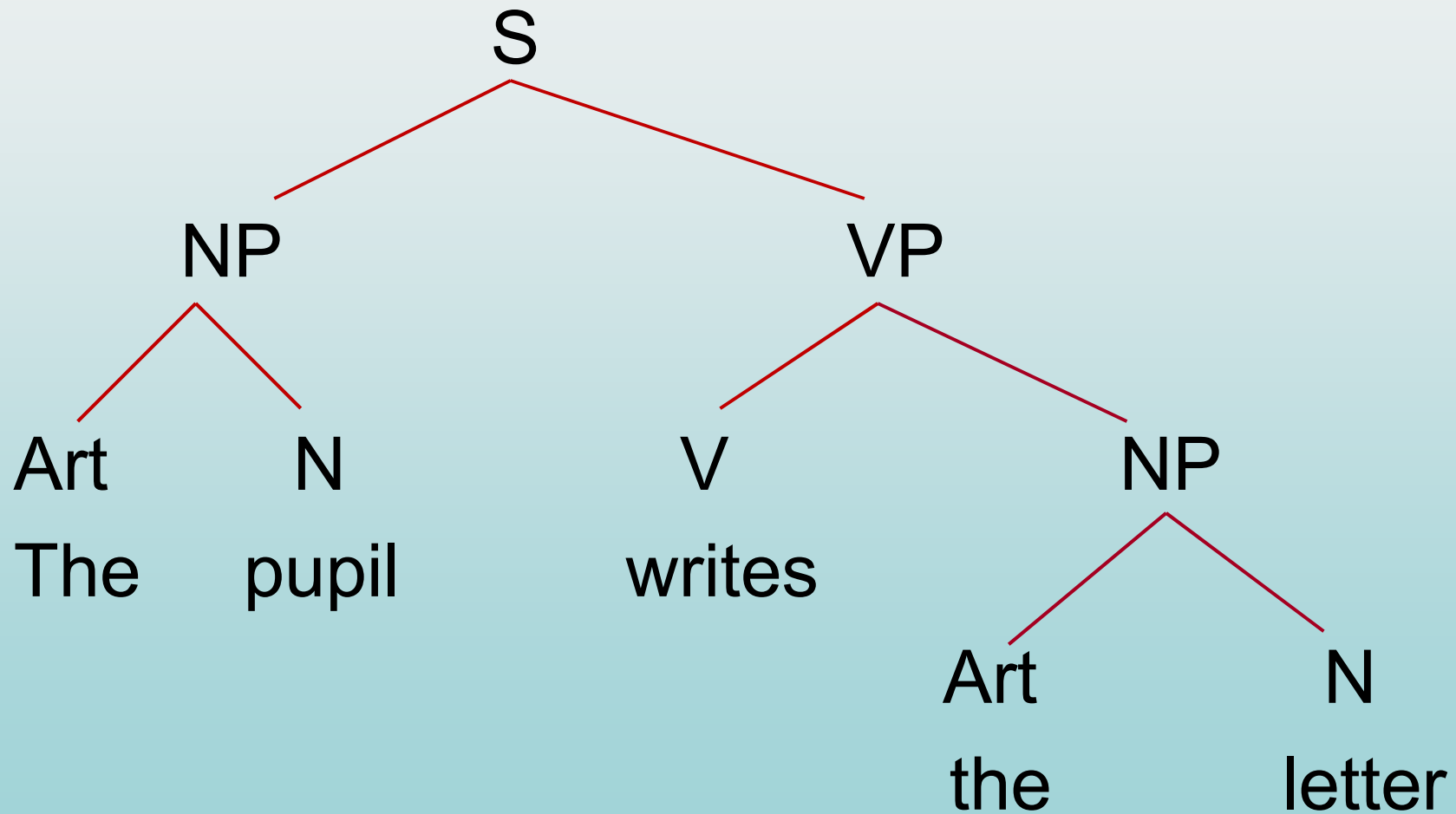
Συγκεκριμένες δομικές/συντακτικές θέσεις για τις λεξικές και λειτουργικές κατηγορίες και για τους βασικούς όρους της πρότασης

Ερωτηματικές προτάσεις

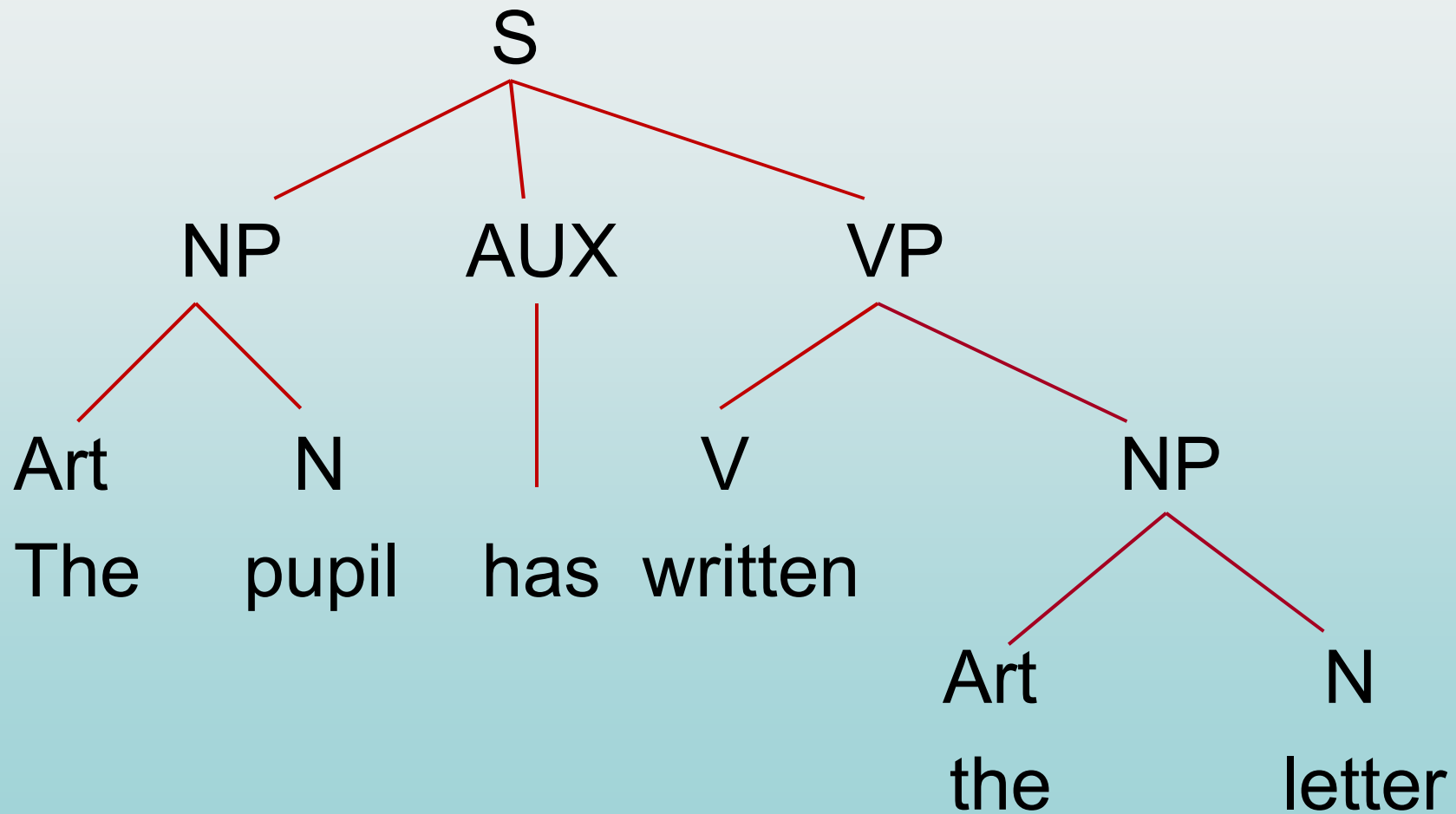
Περιγραφή προτασικής δομής (1)

Αγγλική

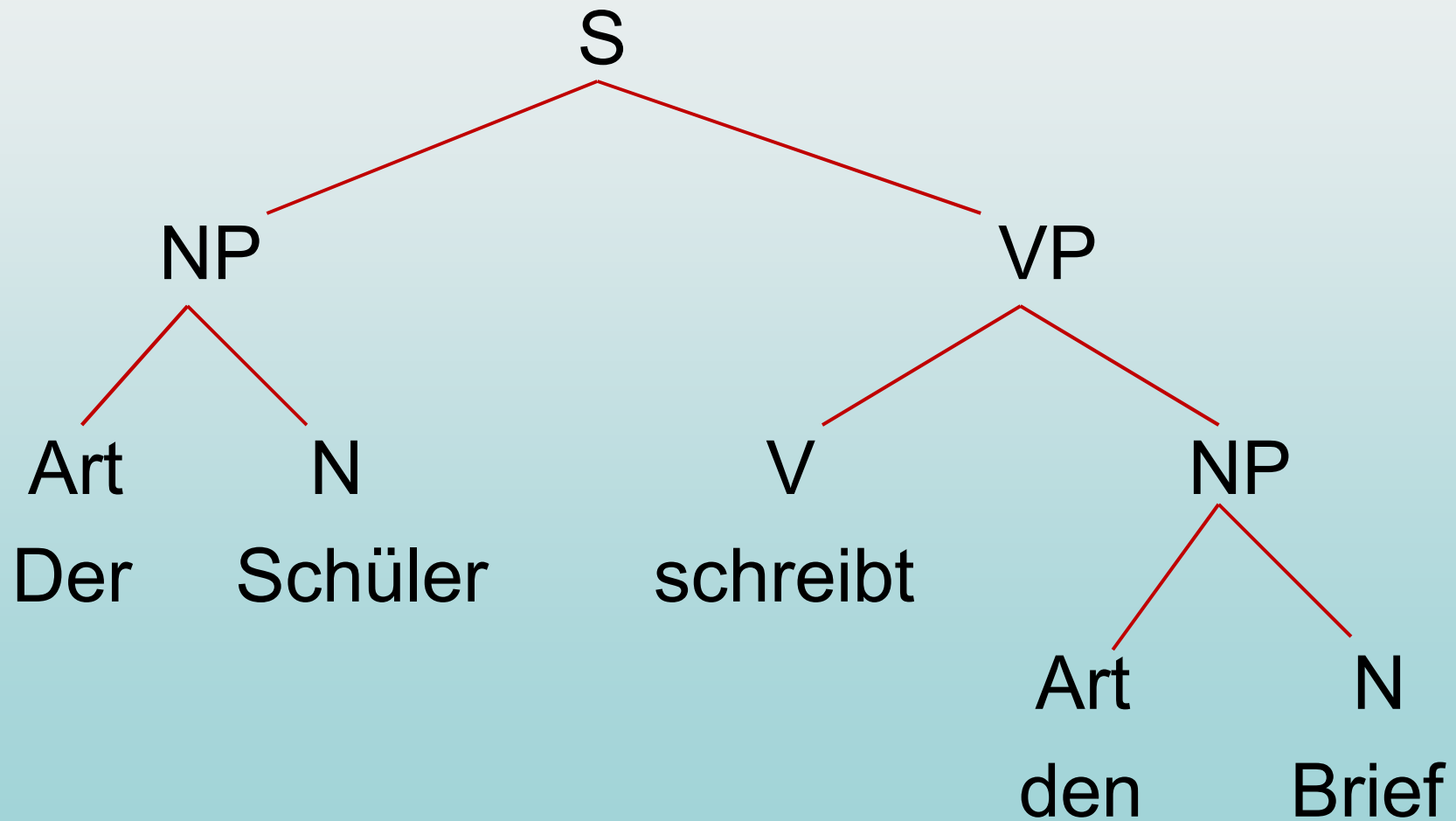
Περιγραφή προτασικής δομής (2)

Αγγλική

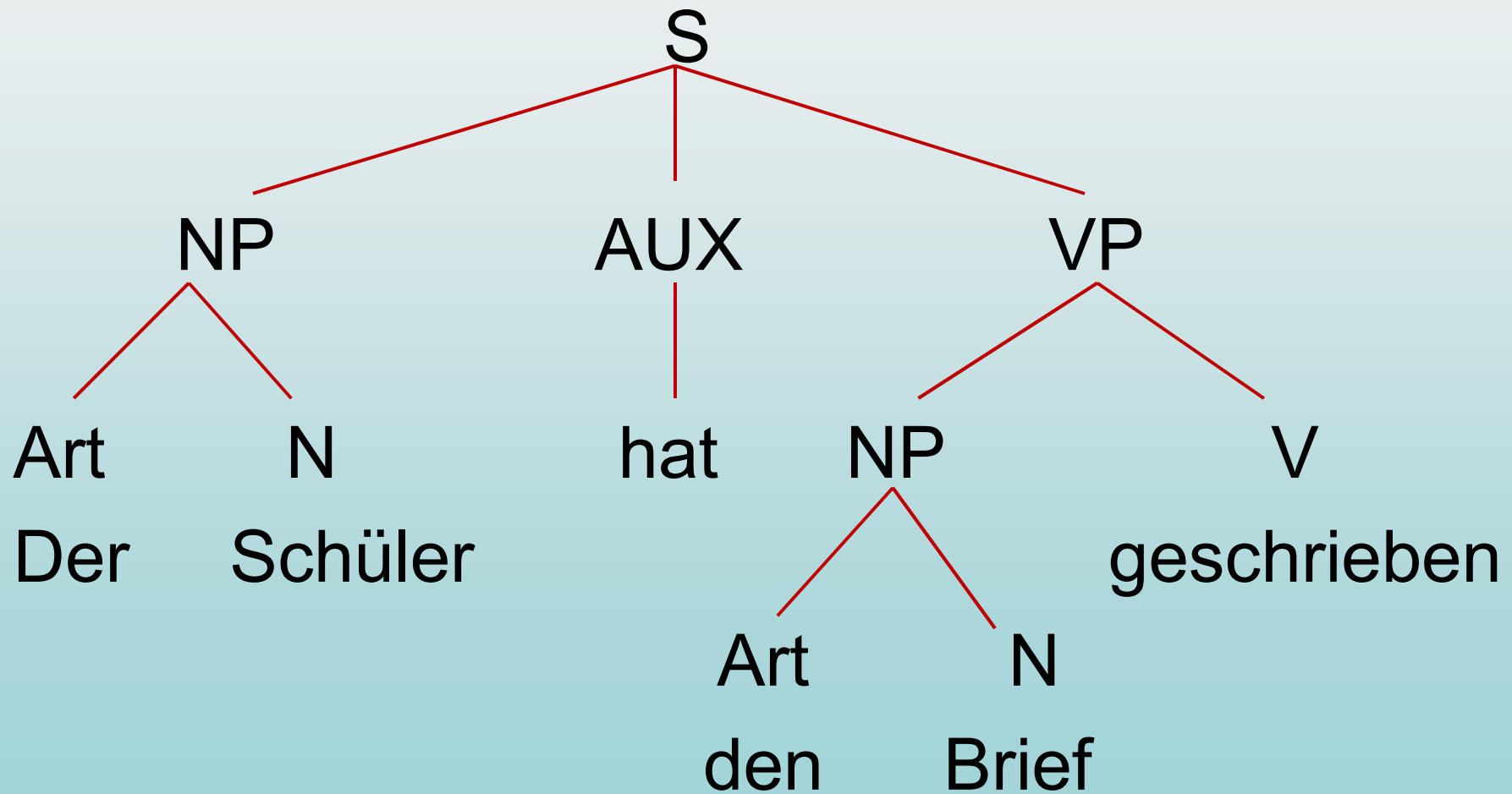
Περιγραφή προτασικής δομής (1)

Γερμανική

Περιγραφή προτασικής δομής (2)

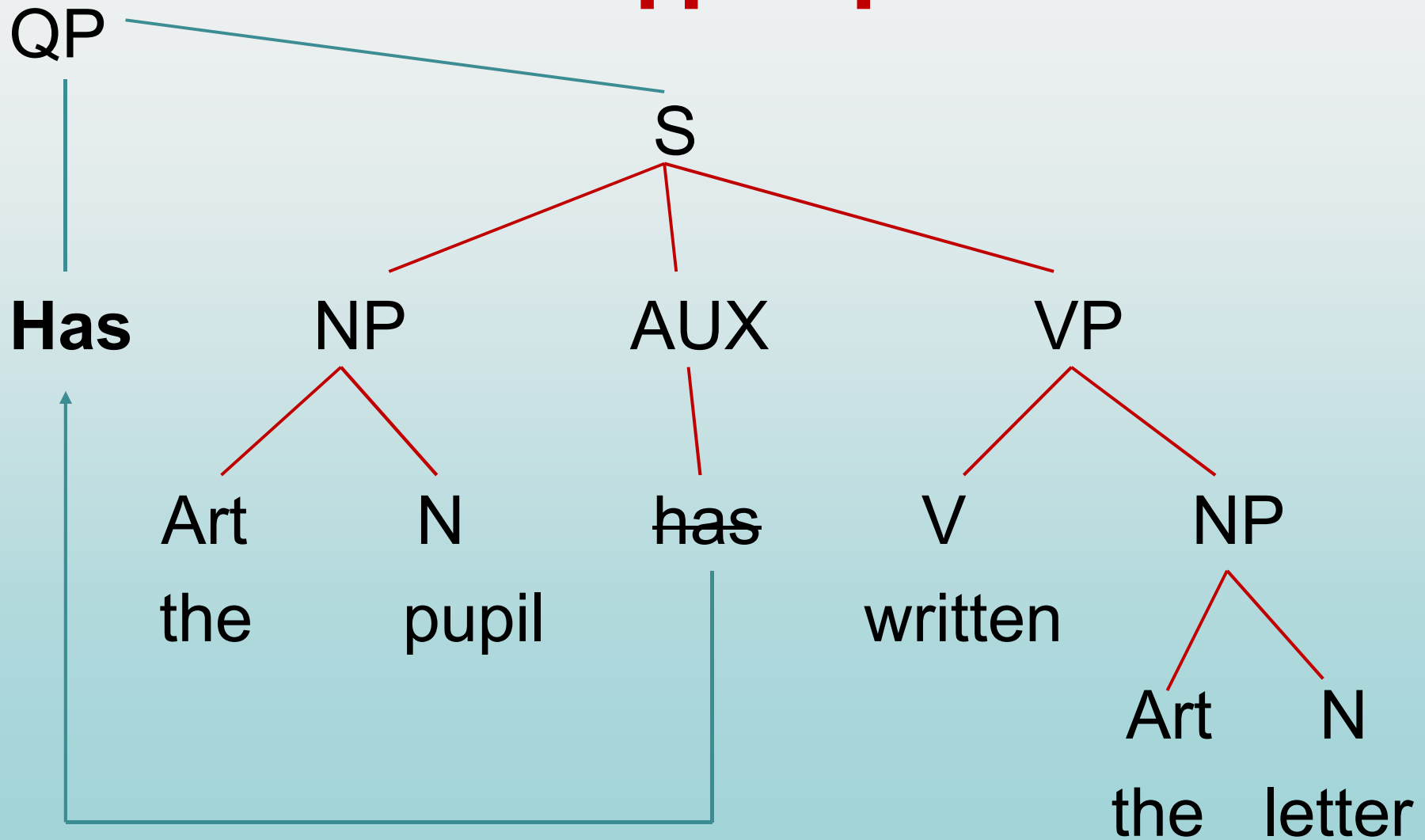
Γερμανική

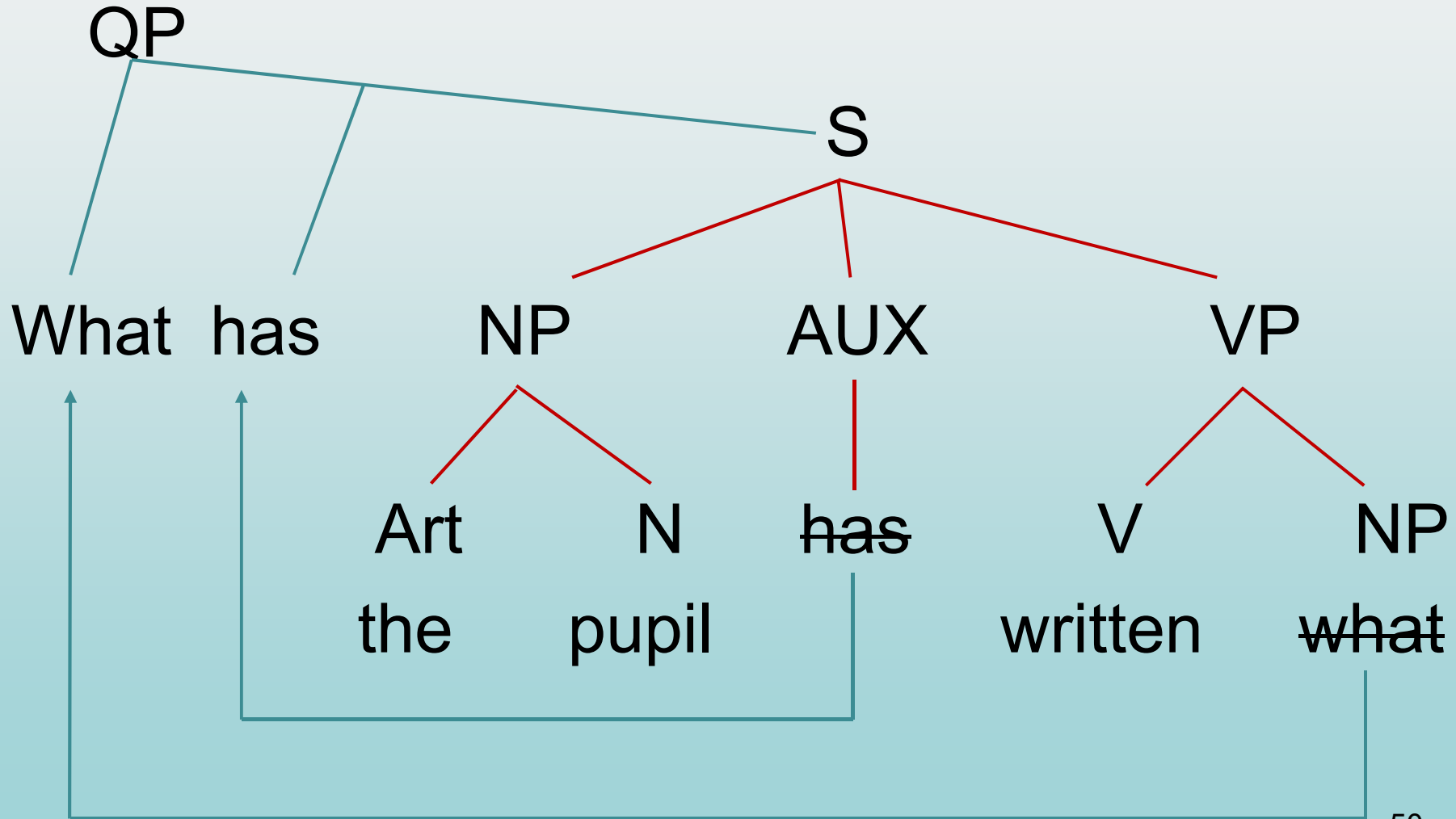
Σχηματισμός ερωτήσεων (1)

Αγγλική

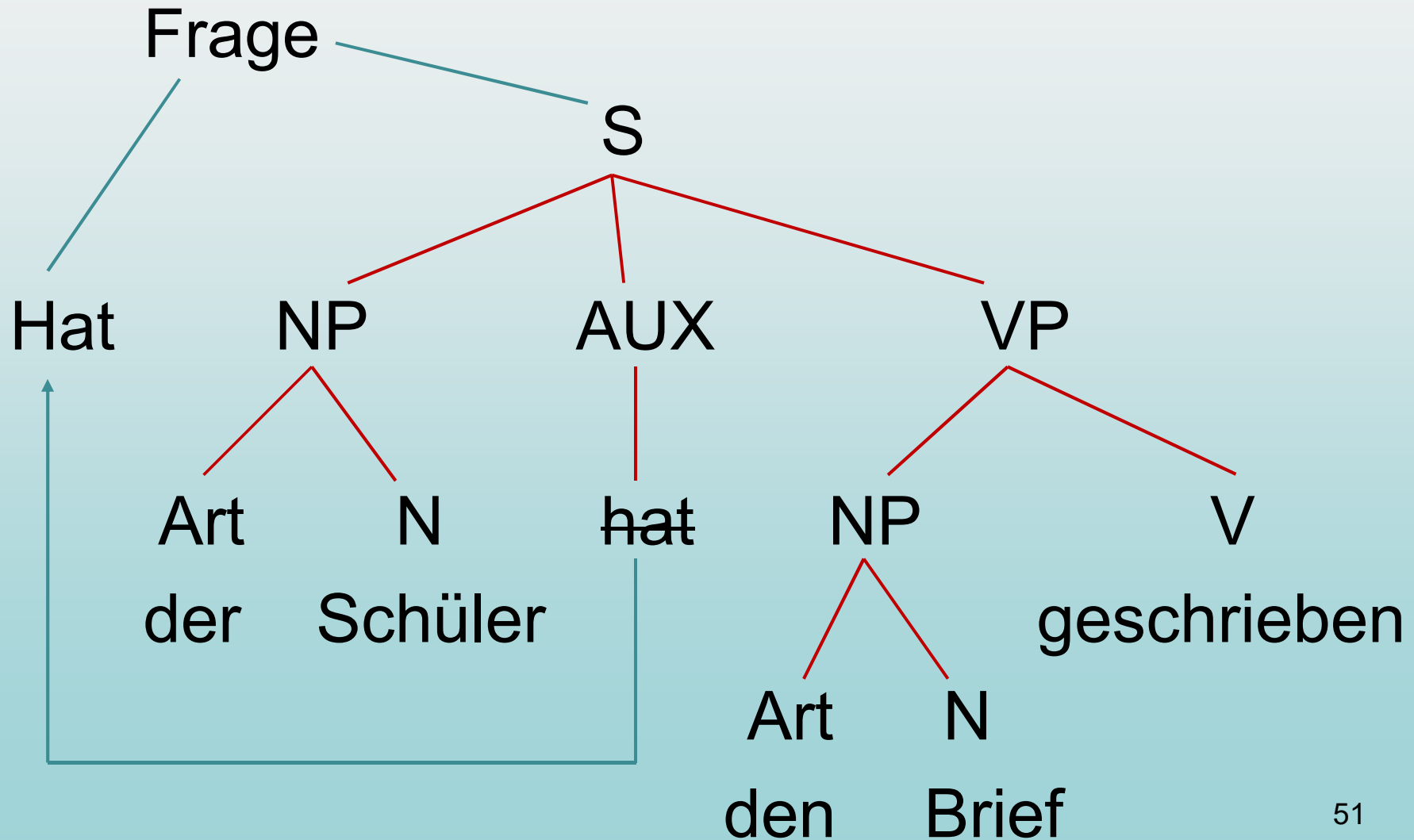
Σχηματισμός ερωτήσεων (2)

Αγγλική

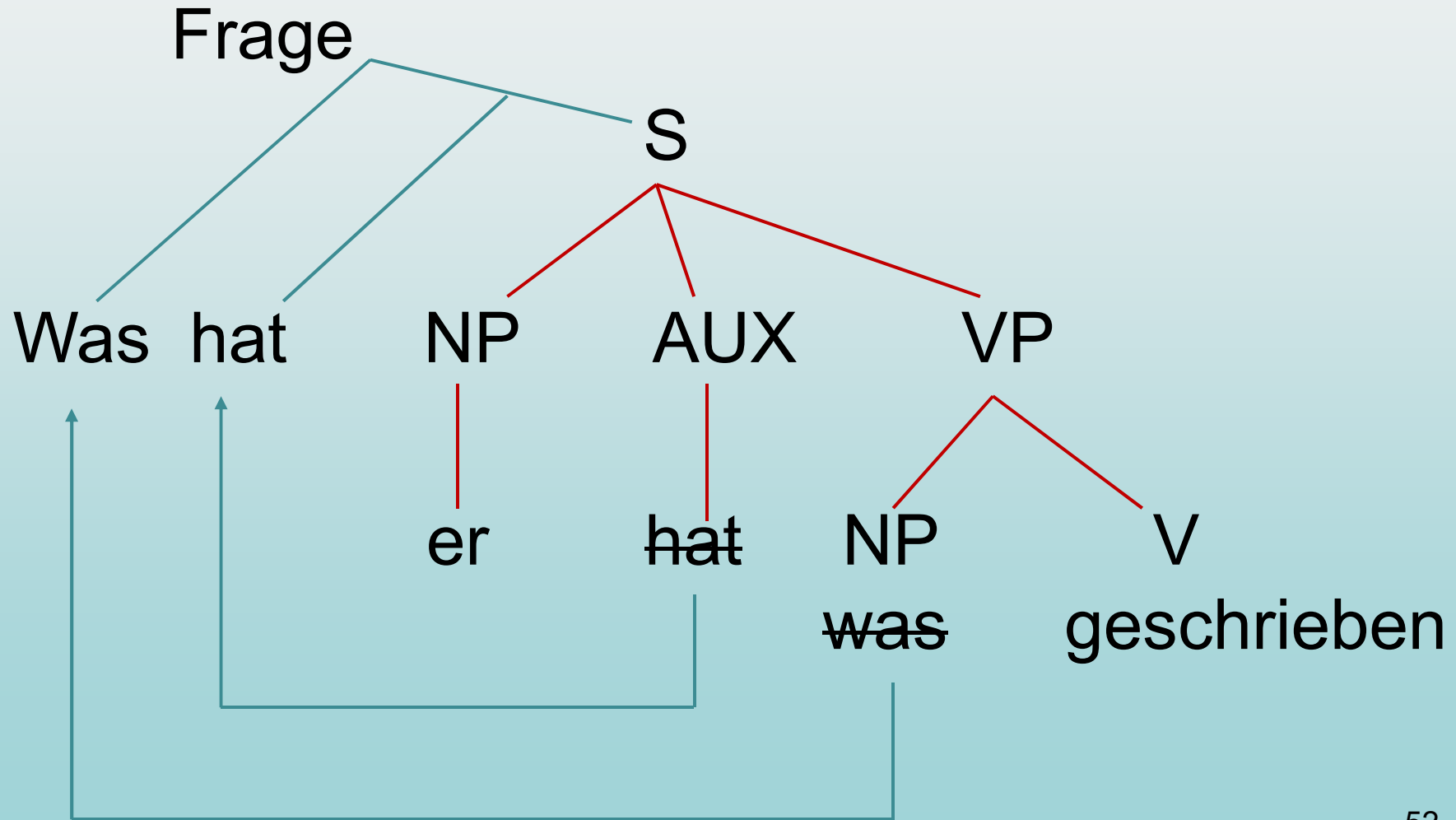
Σχηματισμός ερωτήσεων (1)

Γερμανική

Σχηματισμός ερωτήσεων (2)

Γερμανική

Συμπεράσματα (1)

- Στα εγχειρίδια διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος, εντοπίζονται ελλείψεις, αποκλίσεις μεταξύ τους, περιγραφική ανεπάρκεια και ανομοιομορφία στην περιγραφή των γλωσσικών φαινομένων.
- Τα εγχειρίδια **ενδογλωσσικά** προκαλούν σύγχυση και δεν επιτρέπουν τη γλωσσική συνειδητοποίηση δομών (ειδικά) και συστήματος (γενικά). Επιπλέον, **διαγλωσσικά** δεν ενισχύεται η ζητούμενη εστίαση στην κοινή δομική βάση των γλωσσικών συστημάτων, αντίθετα οξύνονται οι διαφορές τους και διογκώνονται οι φαινομενικές αποκλίσεις τους.

Συμπεράσματα (2)

- Η διδακτική πρόταση αναδεικνύει τις δυνατότητες που παρέχει η Θεωρητική Γλωσσολογία, με βάση το πρότυπο της *Γενετικής Γραμματικής*, οι οποίες μας επιτρέπουν ανάλογες προτάσεις ικανές να περιγράψουν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των γλωσσών.

Συμπεράσματα (3)

Η αξιοποίηση των πορισμάτων της *Γενετικής Γραμματικής* ως συνδετικού κρίκου κινείται προς τις εξής κατευθύνσεις:

- α) συμβάλλει στην αντιμετώπιση του γλωσσικού μαθήματος ως αντικείμενου διδασκαλίας με κοινά χαρακτηριστικά που ανταποκρίνεται στο γλωσσικό ένστικτο του φυσικού ομιλητή,
- β) συντελεί στην ανάπτυξη της γλωσσικής και μεταγλωσσικής επίγνωσης των μαθητών, και συνεπώς,
- γ) στην προώθηση του γραμματισμού και της πολυγλωσσίας, που αποτελούν βασικά ζητούμενα στο σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα,
- δ) συμβαδίζει με τη διαπολιτισμική προσέγγιση και ενισχύει τη διαθεματική και διαγλωσσική διδασκαλία.

Γλωσσολογία και Διδακτική: Η Γραμματική στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας

Αγγελική Τσόκογλου & Μιχάλης Γεωργιαφέντης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

angtsok@gs.uoa.gr & michgeo@enl.uoa.gr

DaF in 1000 Facetten

Deutschunterricht als Brücke zwischen
kultureller Vielfalt und Mehrsprachigkeit

24 Νοεμβρίου 2018